

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад

«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Міжнародна економічна політика

Науковий журнал

Спеціальний випуск

У 2 частинах

Частина 1

Заснований у червні 2004 р.

Головний редактор Д. Лук'яненко

Київ 2012

УДК 339.92(06)
ББК 65.050я43
М 74

Міжнародна економічна політика

ЧАСТИНА 1

Засновник та видавець

ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Свідоцтво про реєстрацію

№ КВ 8829 від 03.06.2004
Видано Державним комітетом
телебачення і радіомовлення України

Постановою Президії ВАК
від 04.07.2006 № 1-05/7
журнал включено до переліку
наукових видань ВАК України

Адреса редакції

ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
просп. Перемоги, 54/1, ауд. 512
м. Київ, 03057, Україна

Головний редактор

Дмитро Лук'яненко,
доктор економічних наук, професор, де-
кан факультету міжнародної
економіки та менеджменту КНЕУ, Украї-
на

Заступник головного редактора

Тетяна Циганкова,
доктор економічних наук, професор, за-
відувач кафедри міжнародної
торгівлі, директор Центру розвитку
міжнародної торгівлі КНЕУ,
Україна

Рекомендовано до друку Вченою радою КНЕУ
Протокол № 5 від 29.11.12

Міжнародна економічна політика

ЧАСТИНА 1

Поручник А. М. Національні інтереси і глобальні цілі 11

1. Протиріччя та асиметрії глобального економічного розвитку

Алаторських М. Ю. Теоретичні засади формування потоків міжнародних інвестицій	23
Буряк Г. С. Сучасні методи управління змінами в контексті антикорупційної політики	26
Вишневіська О. О. Страхування як елемент антикризової стратегії в сфері іпотечного кредитування	33
Волощенко Л. М. Світова інтеграція фінансового ринку України як фактор вдосконалення його інфраструктури	37
Галенко Н. О. Аналіз міжнародного фондового ринку, як економічної системи, в період фінансово-економічної кризи	43
Головко А. Я. Генеза теоретичних моделей соціального маркетингу	48
Гордєєва Т. Ф. Справедлива торгівля як фактор подолання асиметрії у міжнародних торговельних відносинах	54
Гордіца Т. М. Вплив фінансових інновацій на розвиток ринку банківського обслуговування фізичних осіб	60
Дейнека Т. А. Роль інновації в розв'язанні суперечностей глобалізованої економіки	68
Діба О. М., Гернего Ю. О. Кредитна складова глобального індексу інновацій	74
Дудчак О. В. О причинах багатства и бедности народов в современных условиях	81
Єліссєєнко Н. О. Тенденції міжнародного движения информационных потоков	90
Єрмоєнко А. А. Тенденції та особливості розвитку світового аграрного сектору в умовах глобалізації	96
Завгородня М. В. Асиметричний розвиток національних економік країн Близького Сходу в умовах глобальних трансформацій	102
Заремський Б. В. Формування глобальної системи інституційного забезпечення інноваційного розвитку	109
Кібальник Л. О. Соціально-економічні фактори сучасного геоелектронічного розвитку	116
Кокоріна В. І. Трансформація форм міжнародного бізнесу в умовах глобального інноваційного суперництва	122
Колодій С. Ю., Філюк С. А. Вплив квазіфіскальних операцій на збалансованість фінансових ресурсів держав	129
Корнієнко Ю. В. Глобалізація банківського капіталу та її наслідки	131
Кукоба О. К. Правові форми функціонування схем спільного інвестування у світі	137

<i>Лук'яненко О.Д., Рудницька О.В.</i> Маркетинговий компонент формування глобальних інноваційних корпоративних стратегій	144
<i>Малащук Д. В.</i> Фінансові інновації в системі функціонування валютних ринків	151
<i>Молчанова Е. Ю</i> Формування нового міжнародного економічного порядку	154
<i>Остатюк А.О.</i> Реалізація геоеконімічних інтересів в умовах сітізації економічного розвитку	160
<i>Пачева Н. О.</i> Структура позаеконімічних інститутів і їх роль у суспільному відтворенні	165
<i>Плотницька С. І.</i> Інноваційний розвиток депресивних територій в умовах глобалізації	172
<i>Романенко І. О.</i> Механізм регулювання міжнародною трудовою міграцією в умовах глобалізації	177
<i>Руденко О. В.</i> Сучасна роль послуг у формуванні постіндустріальної економіки	183
<i>Руденко-Сударева Л. В., Клетка П. С.</i> Модернізація індикаторів розвитку сучасних фондових ринків (на прикладі країн BRICS)	189
<i>Смолянкіна С. М.</i> Міжнародні фінансові організації як головні учасники глобалізаційного економічного розвитку	200
<i>Солодковський Ю.М., Солодковська Г.В.</i> Сучасний досвід використання методів математичного моделювання при формуванні міжнародної торгової політики	205
<i>Строгаль Д. В.</i> Організація сучасних офшорних фінансових центрів	214
<i>Савченко І. А.</i> Сучасні реалії глобальної конкуренції	223
<i>Субочев О. В.</i> Місце та роль міжнародних фінансових центрів у фінансовій глобалізації	228
<i>Таранич А. В., Санжаревська І. С.</i> Імперативи розвитку міжнародної фінансової системи у глобальній економіці	233
<i>Рябець Н. М., Тимків І.В.</i> Особливості транснаціональної компоненти становлення глобальної економічної системи	237
<i>Ткаленко С.І.</i> Вплив глобальних інтеграційних процесів на модернізацію інвестиційної політики	244
<i>Фомичева Н. В.</i> Ефект витеснення економік в мировій и регіональних економічних системах	251
<i>Цуприк Л. М.</i> Перспективи розвитку міжнародних фінансових центрів у країнах БРІКС	257
<i>Чепіжко О. С.</i> Тенденції регулювання світової торгівлі послугами на глобальному рівні	263
<i>Чичкало-Кондрацька І. Б., Попова Ю. М.</i> Проектне фінансування як інструмент міжнародної інвестиційної діяльності	269
<i>Ягельська К. Ю.</i> Енергія та ентропія у формуванні хвиль розвитку економічної системи	274

2. Глобальні витоки та регулювання фінансових дисбалансів

<i>Баєв В. В.</i> Тенденції розвитку туристичної галузі в умовах глобальної нестабільності	281
<i>Бойко А. В.</i> Фінансово-кредитні детермінанти стійкості національної економіки в умовах глобальних зрушень	287
<i>Діба М. І., Осадчий Є. С.</i> Досвід регулювання діяльності банків на глобальному ринку	292

3. Дягтерёва С.В. К вопросу о содержании сетевых отношений и их месте в институциональной структуре национальной экономики [Текст] / С.В. Дегтярёва, А.А. Земляков // Вестник Омского университета. — 2010. — №1. — С. 110—115. — (Серия «Экономика»)
4. Дергачев В.А. Геоэкономика (Современная геополитика): Учебник для вузов. — К.: ВИРА-Р, 2002. — 345 с.
5. Кальченко Т.В. Глобальна економіка. — К.: КНЕУ, 2009. — 364 с.
6. Кочетков Э.Г. Геоэкономика. Освоение мирового экономического пространства: Учеб. для вузов. — М.: Норма, 2006. — 528 с.
7. Лук'яненко Д. Стратегії глобального управління / Д. Лук'яненко, Т. Кальченко // Міжнародна економічна політика. — 2008. — № 8—9. — С. 5—41.
8. Черная И.П. Геоэкономика: Учебное пособие. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2012. — 248 с.
9. Borgatti, S. The Network Paradigm in Organizational Research: A Review and Typology [Текст] / S. P. Borgatti, P.C. Foster // Journal of Management. — 2003. — №29(6). — С. 991—1013

Статтю подано до редакції 25.10.2012 р.

УДК 330

Н.О. Пачева, аспірант¹,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

СТРУКТУРА ПОЗАЕКОНОМІЧНИХ ІНСТИТУТІВ ТА ЇХ РОЛЬ У СУСПІЛЬНОМУ ВІДТВОРЕННІ

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто основні структурні елементи позаекономічних інститутів у суспільному відтворенні, розкрито їх сутність і зміст. Головну увагу зосереджено на дослідженні конституційних і соціокультурних позаекономічних інститутах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інститут, економічні інститути, позаекономічні інститути, структура позаекономічних інститутів.

АННОТАЦИЯ. В данной статье проанализированы структурные элементы внеэкономических институтов, которые непосредственно влияют на развитие экономических систем государств.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: институт, экономические институты, внеэкономические институты, структура внеэкономических институтов.

ANNOTATION: In the article basic structural elements of noneconomic institutes in social recreation were considered; their essence and contents were exposed; the research of constitutional and socio-cultural noneconomic institutes was described.

KEYWORDS: institute, economic institutions; noneconomic institutions; the structure noneconomic institutions.

¹ Науковий керівник: Якубенко Валерій Дем'янович — д-р екон. наук, професор

Постановка проблеми. Становлення і функціонування нашої держави об'єктивно залежить від розв'язання проблем, пов'язаних із дослідженням економічних, політико-правових та ідеологічних процесів в Україні. Об'єктами таких досліджень є різні економічні та позаекономічні інститути, їх взаємозв'язки, їх відносини з державою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До наукових досліджень, присвячених розробці загальної проблематики економічних та позаекономічних інститутів, відносяться праці вчених: В. Гейця, Г. Зборовського, М. Іващенко, Т. Кричевської, Л. Алексеєнка, З. Атаманюка, В. Базилевича, В. Савчука, Р. Капелюшнікова, В. Якубенка, В. Тамбовцева, А. Шастітко, У. Гамільтон, О. Вільямсона, Д. Норта, Л. Харриса, Д. Хікса та ін.

Постановка завдання. Дослідити та структурувати позаекономічні інститути.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі розвитку суспільства економічні та позаекономічні інститути формувалися сприяючи якісним змінам у розвитку країни, серед яких праця, власність, влада, капітал, сім'я та ін. Інституційне середовище є важливою складовою соціально-економічних зрушень в національній економіці і підвищення рівня її конкурентоспроможності.

Інституційна система складається із сукупності інститутів і інституціональної структури в їх взаємозв'язку і взаємодії. Інституційний розвиток — це зміна інститутів і інституційної структури в певному руслі.

Згідно із сучасною науковою думкою економіка розглядається як еволюційна відкрита система, що зазнає постійного впливу зовнішнього середовища (культури, політичних умов, природи тощо) та реагує на них. Тому інституціоналізм відкидає найважливіший постулат неокласичної теорії — прагнення економіки до рівноваги, трактуючи її як нетиповий та дуже короткостроковий стан. Дію факторів, що сприяють наближенню системи до рівноваги, пересильє потужніший зовнішній вплив, а також внутрішні (ендогенні) сили, які породжують у системі напруження, нескінченний процес змін і розвитку [4, с. 92].

Розвиток економічної системи в будь-якій країні корегується особливостями всіх складових суспільного розвитку і основним серед яких є позаекономічні чинники (культура, менталітет, моральне та духовне виховання та ін.).

Економічні та позаекономічні інститути підпорядковуються один одному. Зосередимо свою увагу на структуру позаекономічних інститутів та їх ролі в суспільному відтворенні. Позаекономічні інститути складаються з конституційних і соціокультурних.

До **конституційних** позаекономічних інститутів можна віднести:

Правові інститути. Джон Роджерс Коммонс у працях «Розподіл багатства» (1893), «Правові основи капіталізму» (1924), «Інституціональна економіка, її місце в політичній економії» (1934), «Економічна теорія колективних дій» (1950) за основу аналізу бере *позаекономічні інститути* — юридичні, правові норми. В даних працях він показав нам соціально-правовий різновид інституціоналізму. Для його поглядів було характерне твердження про примат права над економікою. Він вважав, що через юридичну процедуру, через суди регулюються економічні відносини у суспільстві. І саме юридичні процедури є

ефективними для налагодження соціального миру і погашення конфліктів у суспільстві.

Політичні інститути. Політичні інститути — це держави, партії, профспілки та різного роду громадські організації, що спрямовують свої політичні цілі на встановлення і підтримання певної форми політичної влади, судові і адміністративні органи, інститути правотворчості, об'єднання, правового виховання, інститути правопорядку і соціального контролю, прав людини, вирішення правових конфліктів і ін. Дані політико-правові інститути здійснюють певний вид соціальної діяльності по управлінню і регулюванню суспільними стосунками.

Їх сукупність складає політичну систему суспільства, що забезпечує стійке збереження і відтворення ідеологічних цінностей. Політичні інститути стабілізують домінуючі в суспільстві соціально-класові структури, забезпечують відтворення і стійке збереження ідеологічних цінностей.

Держава є найважливішим політико-правовим інститутом сучасного суспільства, а також основним джерелом законів і інших правових актів, що призначено для організації життя суспільства.

Ідеологічні інститути. З-поміж сукупності інституціональних чинників економічної політики провідна роль належить ідеології як засобу координації інститутів. Ідеї та ідеології формують розумові конструкції, які індивідууми використовують для того, щоб інтерпретувати навколишній світ і зробити вибір. Більше того, структуруючи взаємодію людей, формальні інститути чи навмисно, чи випадково «знижують ціну» діяльності згідно з чиймись ідеями і тому підвищують значення розумових конструкцій та ідеологічних стереотипів у процесі вибору [4, с. 94].

Ідеологія — система політичних, правових, етичних, художніх, релігійних, філософських поглядів; суспільна свідомість [1].

Важливою функцією організованих ідеологій є узгодження економічних інтересів, досягнення задовільного рівня однорідності уявлень щодо відносин між людьми в тому чи тому суспільстві як у позитивному, так і в нормативному плані. Це означає не тільки схожість уявлень про те, якою «повинна бути» економічна політика, а й однорідність у розумінні взаємозв'язків між елементами економічної системи, що своєю чергою передбачає існування відповідного ідеології економічного механізму [4, с. 94].

Етична інститути. На сучасному етапі суспільного розвитку все більш гостро постає проблема етичної культури та моралі, посилення їх ціннісного аспекту. Етична культура допомагає усвідомити цінності людського життя, особливо в умовах суспільно-економічної кризи.

Інституціональні дослідження базуються на вченні про людину (екзистенціалізм), її поведінку, мораль тощо та пов'язані з проблемами етики в економіці. Етична поведінка — це продукт таких інститутів, як релігія, система освіти, виховання [4, с. 90].

Соціокультурні інститути можуть бути тісно пов'язані з інноваційними процесами, в результаті — сприяючи розвитку, або гальмуючи. Економічний розвиток та інновації допомагають зберегти більш стійкі соціокультурні форми і знищити нестійкі соціокультурні інститути.

Отже, соціокультурні інститути з розвитком суспільства постійно змінюються й ускладнюються. До них відносять:

Менталітет. Дуже багато науковців не беруть до уваги таку національну особливість як ментальність, що в результаті дуже часто призводить до підсилення, або гальмування економічного поступу.

Ментальність — це характеристика специфіки сприйняття та тлумачення світу в системі духовного життя того чи іншого народу, нації, соціальних груп, що уособлюються певними соціокультурними феноменами» [8, с. 369].

Менталітет — (від лат. *mental* — розум, розумовий), те саме що Ментальність — система переконань, уявлень і поглядів індивідууму або суспільної групи, відтворення сукупного досвіду попередніх поколінь. Ключовими словами в визначенні менталітету є картина світу, набір духовних цінностей, не завжди усвідомлена система життєвих координат і підсвідомих стереотипів [1].

Важливим елементом економічної ментальності є організаційні форми, тобто форми організації праці, взаємин держави і бізнесу, які вважаються нормальними і яких індивід зобов'язаний дотримуватися, якщо він не бажає відчути суспільного засудження [3, с. 29].

Тому економічна поведінка, як складова менталітету, може актуалізувати такі аспекти, як відношення до лідерства, праці, до багатства та бідності, переважання колективізму чи індивідуалізації праці, стереотипи споживання, організаційні форми тощо.

Поведінка індивідів у цілому засновується на менталітеті. А економічна поведінка та чинники, від яких вона залежить, породжує матеріальні цінності, які в свою чергу породжують основу економічного добробуту.

Отже, дослідження ментального досвіду є однією з важливих умов успішного розвитку економіки як складової розвитку суспільства. Адже економіку формують відповідні інститути суспільства і вони суттєво впливають на поведінку і соціальне мислення суб'єктів економічних відносин.

Звички та стереотипи мислення. Повсякденний світ — світ життєвих аксіом, звичок, звичаїв, стереотипів мислення.

Інституціональна економіка досліджує такі чинники, як сукупність норм і правил (інститутів), за допомогою яких структуруються та спрощуються відносини та взаємодія між економічними суб'єктами. Згідно з цією теорією людина схильна діяти на підставі само підтримуваних соціокультурних норм (звичок, стереотипів) та узвичаєної практики— різноманітних «рутин». Вони стають орієнтиром у дуже складному й мінливому світі, який людина пізнати не в змозі [4, с. 93].

У. Гамільтон (представник інституціоналізму і автор терміна «інституціоналізм») писав: «Інститути — це словесний символ для ліпшого описання низки суспільних звичаїв. Вони означають переважний і постійний спосіб мислення, який став звичкою для групи або звичаєм для народу... Світ звичаїв і звичок, що до нього ми пристосовуємо наше життя, є сплетінням і безперервною основою інститутів» [9].

Звички та стереотипи мислення, що їх поділяє більшість членів суспільства, називають інститутом. Інститути спочатку виникають на базі людських інстин-

ктів та найпростіших потреб, сприяючи їхньому задоволенню; вони набувають само підтримувального характеру та згідно з принципом зворотного зв'язку формують стереотипи мислення [2, с. 93].

Довіра. Дуже глибокі і на перший погляд, дуже прості поняття «довіра», «дружба», «мудрість», «чесність» знову, як і в ранньокапіталістичні часи, стають рушіями економічного розвитку.

Поняття «довіра» використовують у різних галузях науки. Спробуємо у даному слові виявити наявність економічного змісту. Довіра базується на здатності передбачити і на знанні об'єкта, прогнозувати чи впливати на його діяльність. Економічна довіра характеризує надію, або впевненість людей на наслідки економічних процесів, зокрема в управлінській, грошово-кредитній, інвестиційній та інших сферах господарської діяльності.

Феномен довіри є об'єктом дослідження різних наук — психології, філософії, соціології та економіки. Довіра є певною субстанцією, механізмом взаємодій людини з навколишнім світом, ось чому і сформувався міжгалузевий інтерес до цього феномену. Вона існує й у вигляді певних концентратів — інститутів довіри, підтримує життєздатність інститутів і водночас підтримується самими інститутами. Кризові ситуації в суспільстві є унікальними моментами для поглиблення розуміння життя народу і виявлення відправних точок для його поліпшення. І саме під час кризи невидимі раніше складові довіри, розчинені в суспільному житті, стають, видимими актуалізуються та концентруються задля досягнення єдиної мети [7].

Довіра не виникає і не зникає раптово, вона обумовлена національними культурними особливостями та історичною пам'яттю.

Довіра — це твердження про те, що поки що невідоме, але має якусь вірогідність статися. Повну довіру часто ототожнюють з вірою, бо механізм такої довіри вже не базується на раціональних засадах тобто на досвіді й на передбаченні, та на попередньому знанні однієї сторони другою і включає ірраціональні мотиви взаємовідносин [1].

Академік В.М. Геєць вважає, що інститут довіри є важливим рушієм соціально-економічного розвитку [2, с. 3—4].

Отже, довіра повинна стати основою трансформацій в економічному та політичному житті країни. Та треба пам'ятати, що формування в Україні інституту довіри, не можливо без застосування принципу — «довіряй і перевіряй».

Освіта. Освіта — цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з отримання знань, умінь, або щодо їх вдосконалення [1].

Досліджуючи інститут освіти як соціокультурне явище, звернемо свою увагу на такий момент, що інститут освіти має характеристики, загальні для різних епох та саме вони складають його якісну визначеність. Інститут освіти може прогресувати, регресувати, трансформуватись і т.д.

У методологічному плані при вивченні інституту освіти дуже важливо досліджувати не окремі сторони педагогічного процесу, а вивчати освіту як цілісний соціальний «організм» із своїми зв'язками в генезі і розвитку та специфікою.

Системоутворюючими ознаками інституту освіти є: а) соціально важливі функції виховання і навчання; б) регулятивні цієї діяльності — цілі, свідомо

поставлені групою або класом (суспільством), закони, санкції та ін.; в) суспільно вироблені форми аналізованого виду діяльності — групи осіб, установи і т.д.

Дослідження освіти з позицій інституціонального підходу припускає: розгляд освіти як елемента системи суспільних відносин, що взаємодіє з іншими її елементами; вивчення освіти як визначеної стійкої і динамічної форми організації громадського життя в сфері навчання й виховання; інституціональний підхід розглядає освіту як взаємодію соціальних спільнот, організаційних для досягнення цілей і завдань навчання, виховання, соціалізації й розвитку особистості; у рамках даного підходу виявляється авторитет і престиж системи освіти і її складових; метою є визначення характеру зв'язку між елементами системи освіти (наприклад, між вищою і довузівською освітою) [5, с. 41—47].

Релігія. Розглядаючи релігію як соціальний інститут можна подолати односторонність у її тлумаченні, розкриваючи її зміст через виконувані нею функції в суспільстві.

Релігія (від лат. religio — зв'язок) — віра, особлива форма усвідомлення світу, яка не потребує обґрунтування і доказів. У широкому сенсі, як суспільний інститут, сукупність вірувань і віровчень, наявних у суспільстві. Включає до свого складу сукупність звичаїв, обрядів, правил життя і поведінки людей і т.д. [1].

Релігія як соціальний інститут допомагає задовольняти потреби, запити, пов'язані з розумінням того, що вважається надприродним і священним, виступає системою соціальних норм, духовних цінностей і заповідей, що містяться у духовних текстах, за допомогою яких організується, спрямовується і контролюється релігійна діяльність людей, ритуалів (культів), стандартів поведінки.

Такий соціокультурний фактор, як релігія може охоплювати територію більшу, ніж одна країна, тому можна говорити про регіонально-територіальний характер дії цієї інституції.

Отже, релігія повинна йти поруч і формувати в людині культуротворчі позиції для активного розвитку високогуманного суспільства та нести в суспільство високий гуманістичний зміст, естетичну наповненість.

Культура. Зі всього розмаїття соціальних процесів, відносин і фактів, які існували у минулому й існують нині, ми виділяємо певну особливу сферу, яка іменується культурою. Більшість людей переконана, що саме культура — те головне, основне, що відрізняє людське і соціальне буття від існування дикої природи [1].

Існує досить багато визначень культури і кожне з них фіксує реальні й значущі риси та особливості культури, але жодне з них не є вичерпним.

Культура як соціальний феномен дуже складне, поліструктурне явище. Розвиток культури тягне за собою розвиток людства, тому що вона інтегрована в різноманітні сфери життєдіяльності людини.

М.В. Іващенко вважає, що саме культура визначає, як індивіди обробляють, використовують інформацію та впливають на специфіку неофіційних обмежень і, відповідно, на економічну поведінку [6].

У подальшому для розвитку світової економіки та розширенні глобалізаційних процесів збільшується рівень естетичних і духовних потреб людини. З розвитком суспільства, життєвого рівня людей, їх знань та освіти, зростає необхідність у збільшенні рівня освідченості людей, рівня їхньої культури, що в майбутньому призведе до підвищення соціально-економічних показників та притоку ресурсів.

Виховання. Особистість людини формується під впливом багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Сама людина — це активна істота, вона виступає як суб'єкт свого власного формування і розвитку.

Під інститутами виховання розуміються громадські організації і структури, які покликані надавати виховну дію на особу.

Виховні та соціокультурні інститути мають на меті: освоєння і наступне відтворення культурних і соціальних цінностей, накопичених у процесі економічної діяльності; залучення індивідів у певну економічну субкультуру; соціалізацію індивідів через засвоєння стійких соціокультурних стандартів поведінки людини.

Висновки з даного дослідження. Позаекономічні інститути властиві всім економічним системам, але масштаби їх дії залежить від існуючих соціокультурних норм і державної ідеології.

Отже, позаекономічні інститути — це певна спадкова інформація (менталітет, норми, правила (формальні і неформальні), звички та стереотипи, культура, виховання), що циклічно циркулює у суспільстві.

Література

1. Вікіпедія / Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
2. *Гесць В.М.* Взаємодія довіри і розвитку // Економічна теорія. — № 3. — 2002. — С. 3—16.
3. Экономические субъекты постсоветской России (институциональный анализ) / Под ред. проф. Р.М. Нуреева. — М.: МОНФ, 2001. — 804 с.
4. Економічна політика: Навч. посіб. / О. О. Беляєв (кер. кол.), А.С. Бебело, М. І. Діба та ін. — К.: КНЕУ, 2004. — 287 с.
5. *Зборовский Г.Е.* Социология образования. — Ч. 1. — Екатеринбург: Изд-во Свердл. инж.-пед. ин-та, 1993. — 152 с.
6. *Іващенко М.В.* Територіальний аспект соціальних чинників формування економічної поведінки суб'єктів господарювання / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2009_4/Ivaschenko_409.htm
7. *Кричевська Т.О.* Інститут довіри в економіці та суспільстві/ «Український соціум» Наукове життя: події, факти, відгуки. (огляд за матеріалами міжнародної наукової конференції «Інститут довіри в економіці та суспільстві», що відбулася 28 травня 2010 р). — № 3. — 2010. — С. 157—165 / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Usoc/2010_3/157-167_3'10.pdf
8. Філософський енциклопедичний словник. — К.: Абрис, 2002. — 742 с.
9. *Hamilton W.* Institution. Encyclopedia of the Social Sciences — N.-Y., 1932. — V. VIII. — P. 84.

Статтю подано до редакції 10.10.2012 р.